

Safranbolu,

Günümüz dünyasının en önemli sektörlerinden biri olan turizm, toplumların sosyal ve ekonomik yapılarındaki değişime uygun bir tavır sergiler. Bu doğrultuda insanların ilgisi güneş, plaj ve kumdan faydalanmayı esas alan deniz turizminden, eko turizm ve kültürel turizme doğru kaymaktadır. Bize göre bunda; şehir yaşamından kaynaklanan görüntü kirliliği ve kalabalıklığın, artık kıyılar içinde sıradan bir durum haline gelmesi etkili olmuştur. Bu nedenle, kültürel miras kaynaklı turizm faaliyetlerine her geçen gün ilgi artmaktadır. Özellikle de üst gelir grubunun katılımı dikkat çekicidir.

Türk kentsel tarihinin iyi korunmuş örneklerinden biri olan Safranbolu; ahşap, taş ve kerpiç malzeme ile inşa edilen konak görünümlü karkas evleri, camileri, çeşmeleri, han ve hamamları, yemeniciler arastası ve geleneksel şehir dokusuyla, bütünü sit alanı olarak ilan edilen ülkemizin ender yerleşmelerinden biridir. Bu özelliklerin tüm Dünya için önemli olduğunu düşünen UNESCO, 1994'de Safranbolu'yu Dünya Miras Listesine almıştır.

Geleneksel mimariyi yaşatan bu tür yerler, şehirleşmenin tehdidine açıktır. Ancak, Safranbolu'da Çarşı adı verilen tarihi yerleşmenin kurulduğu platonun bu kesimi, yeni yerleşim alanlarının gelişmesine müsait olmadığı için, nüfus baskısından korunabilmiştir. Söz konusu durum, başta tarihi konutlar olmak üzere diğer kültürel miras kaynaklarının zarar görmesini de engellemiştir. Özellikle 1975'lerden itibaren korumacılık fikrinin benimsenmesi ile bu yapılar aslına uygun restore edilmiş ve turizme sunulmuştur.

Safranbolu'yu ziyaret eden yabancı turistler içinde geleneklerine olan bağlılıkları ile tanıdığımız Japonların ilk sırada olması, hiç de şaşırtıcı değildir. Farklı tarzdaki mimarisine karşılık ahşap kullanımının ortak bir kültürel özellik olması, tercihlerini etkilemiştir.

Safranbolu'nun kültürel miras turizm merkezlerinden biri haline gelmesi, Beypazarı gibi bazı yerleşmelere de örnek olmuştur. Bu başarıda, yöre halkı, yerel yönetim ve meslek yüksek okulunun ortak çabaları vardır. Ancak, kültürel miras kaynaklarının kontrolsüz bir şekilde otel, motel ya da pansiyon gibi turizm tesislerine dönüştürülmesi orijinalliğin kaybolmasına yol açarken, turizm konusunda birikimi olmayanların sektörde girişimciliğe yönelmesi de, yöre turizminin önündeki bir diğer problemdir.

Safranbolu'da kültürel miras kaynaklı turizmin başlamasında, bazı faktörler öne çıkmıştır. Bunlardan ilki, miras niteliğindeki eserlerin çeşitli ve fazla oluşudur. Yine bu eserlerin önemli ölçüde korunmuş olması, çekicilikteki bir başka unsurdur. 1976'da TRT'de yayınlanan Safranbolu'da Zaman belgeseli, tanıtım ve koruma açısından hayli etki olmuş, bunu diğerleri takip etmiştir. Batı Karadeniz'in önemli bir turizm merkezi durumundaki Amasra'nın güzergâhta oluşu Safranbolu'nun turizmine katkı sağlamıştır. Yine Ankara ve İstanbul'a olan yakınlığı ve ulaşım imkânları, turizmin Safranbolu'da gelişmesini desteklemiştir.

Dünya Miras Listesine alınan Safranbolu'nun, miras niteliğindeki kültürel kaynakları oldukça fazladır. Konak tipli evleri, camileri, çeşmeleri, hamamları, cinci hanı, yemeniciler arastası, demirciler çarşısı, saat kulesi, güneş saati, eski hükümet konağı, eski ceza evi, tabakhane, hıdırlık tepesi ve çeşitli el sanatları söz konusu kaynaklar arasındadır. Bu kaynakların zenginliği hiç şüphesiz Safranbolu'nun tarihi geçmişi ile ilgilidir.